

Posilování imunity pomáhá dětem s opakovanými respiračními infekcemi a také proti chřipce...

Jaká je aktuální situace v ambulancích pediatrií a jaké jsou možnosti prevence a léčby chřipky a infekcí dýchacího ústrojí u dětí. Nejen s těmito dotazy jsme se v období, než začne sezóna těchto onemocnění, obrátili na MUDr. Antonella Arrighiho a MUDr. Miroslava Černého, dětské lékaře z Itálie a České republiky.

Začíná období nahrávající vyššímu výskytu chřipky a respiračních infekcí. Jaká je situace v tomto ohledu v Itálii?

Arrighi: Začátek zimní sezóny, spojený se zvýšenou frekvencí návštěv školních zařízení, přináší zvýšení nemocnosti, zejména výskytu infekcí horních dýchacích cest. Nicméně vrchol chřipky jako každý rok kulminuje od konce prosince, tedy vánočních svátků, a pokračuje v kritickém období do prvního druhého týdne v únoru.

Jak to v Itálii vypadá s proočkováností populace proti chřipce? Dá se říci, že obyvatelé vyspělých zemí jsou obecně odolnější vůči infekcím?

Arrighi: Osobně si myslím, že pediatrii vakcinují obecně 20–30 % svých pacientů, zatímco lékaři léčící dospělé pacienty vakcinují pouze pacienty v riziku (včetně těch, kdo jsou starší 65 let). Ovšem pokrytí této rizikové skupiny je 70–80 %. Obyvatelé rozvinutých zemí jsou více odolní vůči infekcím a určitě se těší, vzhledem k hygienickým podmínkám, lepšímu zdraví a nižšímu riziku komplikací.

Změnil se během uplynulých desetiletí profil či vlastnosti chřipkových virů? Hrozí stále obávaná komplikace v podobě virové pneumonie?

Černý: Chřipkový virus se mění každý rok proto, že se přizpůsobuje okolnímu tlaku, se snahou vyhnout se obraně hostitele. Průměrně každých 40 let vzniká nový kmen viru, jenž je zodpovědný za novou pandemii, která mobilizuje velké zdroje ve výrobě a vývoji vakcíny. Obávané komplikace virové pneumonie jsou stále realitou a každý rok se s nimi potýkáme, i když v malém množství, a to zejména u pacientů s narušenou imunitou, u pacientů s opakovanými epizodami infekce...

Jaké léčebné strategie používáte při chřipce ve své ordinaci? Podělte se s námi o vaše zkušenosti...

Arrighi: Moji pacienti jsou většinou léčeni léky, které se vyznačují nízkými, řekl bych vakcinačními dávkami účinných látek, jako je například *Anas barbariae*. Musím konstatovat, že výskyt chřipky je v mé ambulanci mnohem nižší než u mých kolegů, kteří používají běžnou farmakoterapii proti chřipce.

Černý: To mohu potvrdit, mám stejné zkušenosti, protože tento lék také používám. Skutečnost, že jednotlivé složky přípravku jsou v nízkých dávkách, což umožňuje doporučit jeho užívání již od kojeneckého věku, je pro mě jedním z velmi důležitých faktorů.

Když jsme se dotkli *Anas barbariae*, preferujete léky monokomponentní nebo doplněné dalšími účinnými látkami?

Arrighi: Vzhledem k vlastní zkušenosti a rovněž s odkazem na relevantní literaturu se domnívám, že monokomponentní účinek *Anas barbariae* není v současné době na protichřipkovou stimulaci imunity vždy dostačující. Vyšší efekt vidím v synergické součinnosti *Anas barbariae* a *Haemophilus influenzae*, jež stimulují správnou aktivaci T-lymfocytů a NK buněk (přirozeně cytotoxických buněk a pomocných T buněk), které představují hlavní složky protivirové a protibakteriální obrany. Kromě toho, doplňkové působení látky vince-toxicum zvyšuje koncentraci INF gama, což je cytokin důležitý v obraně vůči infekčním agens. Přítomnost dalších účinných látek, tj. cuprum, echinacea, belladonna a aconitum v nízkých dávkách je důležité kvůli akutní fázi. Kromě výše zmíněného mají tyto látky i sliznici stabilizující efekt, který vhodně zvyšuje odolnost vůči infekci a napomáhá urychlit rekonvalescenci po proběhlém onemocnění. To je důvod, proč doporučuji například přípravek Gunaprevac a také samotní pacienti si všímají rozdílného účinku ve srovnání s jinými přípravky.

Černý: Mám-li být konkrétnější, také preferuji kolegou zmíněný lék, jehož jednotlivé složky působí na více úrovních. Pro věkovou kategorii dětí je velmi důležitý také již řečený sliznici stabilizující efekt. Toto opatření snižuje riziko rozvoje infekčního procesu, při jeho vzplanutí jsou příznaky např. chřipky nebo jiného virového nebo bakteriálního onemocnění mírnější a dříve ustupují.

Není tajemstvím, že svým pacientům doporučujete především preventivní postupy. Jaké máte výsledky?

Černý: V mé ordinaci se často setkávám také s dětmi, které ke mně posílají kolegové, jelikož prodělaly již několik infekčních chorob dýchacích cest léčených i antibiotiky, a de facto si nevědí rady s dalším onemocněním. V této chvíli mám na mysli zejména děti předškolního věku s ne zcela vyzrálým imunitním systémem, děti dostávající se v předškolních zařízeních do častějšího kontaktu s podobně nedolčenými vrstevníky. A v důsledku této skutečnosti rovněž získají další virové onemocnění. Je proto nanejvýš vhodné zvážit další možnosti, jak stav jejich sliznic vyvést ze začarovaného kruhu trvajícího podráždění dýchacích cest. Přetrvává např. výtok z nosu, týdny neustupující suchý kašel bez horečky apod. S dětmi, u kterých jsme upřednostnili od září či října preventivní přístup, se vídám minimálně. Prevence neznamena pouze jistou formu obrany před možným onemocněním, nýbrž je určitým druhem léčby, která vede k nastolení rovnováhy v organismu jako celku, imunitní systém nevyjímaje.

Arrighi: Ano, prevence je prioritou, i když je často opomíjena. Jak už jsem zmínil, výskyt respiračních infekcí a chřipky je v mé ambulanci mnohem nižší než u mých kolegů, kteří používají běžnou farmakoterapii založenou, bohužel, na časté preskripci antibiotik. Chápu, že tlak rodičů bývá někdy enormní, na druhou stranu studie přináší jasný přehled o tom, že antibiotika jsou předepisována až v 70 % případů zbytečně, čemuž nakonec odpovídá obrovský nárůst rezistence. Aby bylo

jasno, moje zkušenosti s běžnou medicínou jsou dobré, a to hlavně v oblasti diagnostiky, etiologie, mnohem méně ji však využívám v preventivním a terapeutickém přístupu. Jsem přesvědčen, že v současnosti jsme svědky neracionálního používání antiflogistik, antibiotik či vakcín, i když není možné popřít značný pokrok medicíny v posledních desetiletích. Bohužel, současná medicína se zaměřuje často na symptomy a neklade si otázku, proč se tyto klinické projevy objevily.

Jaká doporučení dáváte z hlediska prevence respiračních infekcí? Můžete být konkrétní?

Arrighi: Cílem prevence je umožnit imunitnímu systému, aby včas zasáhl proti vyvolávajícímu infekčnímu agens, aby obnovil rovnováhu. Jak už jsem řekl, doporučuji Guna-Prevac, protože obsahuje látky, které jsou schopny efektivně stabilizovat sliznice a chránit je. Dále v tomto ohledu navrhuji do kombinace použití přípravku Prevapis Junior a Citomix, ten je však bohužel registrovaný jen v Itálii a v USA. Mnou vyzkoušený preventivní terapeutický protokol je následující:

- **GUNAPREVAC:** 1 dóza pelet týdně (1/2 dózy, pokud je věk dítěte pod šest let), od října do března, respektive až do konce chřipkového období.
- **PREVAPIS Junior:** první 2 měsíce 1 sáček nebo 1 lžičku sirupu 1x denně, poté do března vždy 20 dní v měsíci.

Černý: Používám obdobný postup, jež mi doporučil profesor Bruno Brigo z veronské univerzity. Tento terapeutický protokol se mi ukázal jako velmi účinný také při rekonvalescenci, následkem čehož dochází ke snižování výskytu následných respiračních onemocnění. Do uvedené kombinace je vhodné přidat, respektive užívat preventivně probiotika. Nevím, jak je tomu v jiných zemích, ale v Česku je novinkou Eubio-med s probiotiky ve formě minitabulek čokolády, jež mají schopnost vyladit střevní mikroflóru na fyziologickou úroveň a zároveň normalizovat nedostatečnou střevní imunitu. Stačí 1 minitabulka týdně, neboť tato probiotika mají unikátní

PhDr. Pavel Taněv
redaktor, Edukafarm, Praha

schopnost dlouhodobě přežít v trávicím traktu, protože vykazují mimořádnou přilnavost k buňkám střeva.

Zmínkou o profesoru Brigovi jste mi připomněl, že nedávno přednášel pediatrům v Bratislavě a v Praze. Uvedl studii kolegyně Marie Colombo, jež byla hlavním řešitelem klinické práce, kde byla porovnávána protichřipková vakcína s *Anas barbariae*. Můžete říci něco také o této studii, jaké měla výsledky?

Arrighi: Ano, tuto studii znám. Výsledky ukázaly, že *Anas barbariae*, respektive Gunaprevac má srovnatelný účinek proti chřipce jako protichřipková vakcína. Spojením obou léků se ve studii dosáhlo vynikajícího preventivního efektu vůči syndromům chřipky, jenž je lepší než v případech samostatného užívání obou porovnávaných léků. To se dá snadno odůvodnit vzhledem ke snížené účinnosti samotné vakcíny proti chřipce díky antigenovému driftu chřipkového viru, zatímco lyzát *Anas barbarie* reprezentuje široký rezervoár chřipkových virů, které působí na imunitní systém jako antigen. Nicméně osobně považuji kombinaci, kterou jsem již uvedl, za rozumnější a účinnější, třebaže nelze popírat význam vakcíny.

Když byste měl zhodnotit efektivitu uvedené prevence, jaká bude vaše odpověď?

Černý: Pokud jde o respirační infekce, chřipku a například komplikující otitidy, je uvedená prevence i léčba ve všech směrech vel-

mi účinná. Z ukazatelů, které jsem sledoval, mohu uvést opravdu významnou redukci výskytu respiračních infekcí včetně komplikujících otitid (zejména v předškolním věku), zkrácení doby absence v předškolním zařízení a zkrácení doby podávání antibiotik. Právě antibiotika nasazují pouze ve vážných případech, protože většinou si vystačím s protokolem, o kterém jsme mluvili.

Ještě dlužíme alespoň pár slov k Prevapisu, který se objevuje ve vašem protokolu. Jaké má složení?

Černý: Obsahuje nealergenní propolis E.P.I.D., jež italská pediatřina označují za přírodní antibiotikum, jelikož má prokázaný protibakteriální mechanismus účinku. Tento mechanismus je de facto tentýž, jak ho známe u antibiotik, je založen na narušení funkce enzymů a stěny bakterie a jejím zničení. Prokázaným mechanismem působí propolis také protivirově. V nedávné době bylo vědecky prokázáno další, konkrétně imunomodulační působení propolisu, kdy dochází na jedné straně ke stimulaci protinfekční imunity proti bakteriím a virům a na straně druhé k regulaci nežádoucích hyperaktivních imunitních reakcí, což je důležité například u alergií. Obecně řečeno, ze všech dosud známých imunomodulačních látek má propolis E.P.I.D. nejkompaktnější účinek, což je u respiračních infekcí velmi výhodné, protože vyvolávajících faktorů je celá řada.

Využití propolisu například v případě respiračních infekcí u dětí brzdil jeho alergenní potenciál...

Arrighi: To je pravda, i když dnes již relativně, protože italská firma Specchiasol vyvinula jedinečný biotechnologický postup, který eliminuje alergenní frakci propolisu, přičemž jsou zachovány látky zajišťující jeho prospěšné účinky. Na tento krok navazuje eliminace vosků, mastných kyselin, triglyceridů a pylů, a proto jsou účinné látky organismu dostupné a ve vodě rozpustné (nikoliv v alkoholu), což umožňuje jeho léčebné využití u dětí. Výsledný nealergenní produkt je označován zkratkou E.P.I.D. (Extrakt Propolisu Izolovaný Disperzní). Uvedený biotechnologický postup byl patentován pod názvem „Process for obtaining non-allergic propolis“.

Existuje klinická studie, která prokazuje pozitivní efekt propolisu u respiračních infekcí dětí?

Černý: Příkladem může být kombinace použitá v randomizované, dvojitě zaslepené, placebem kontrolované studii, v níž byl pro zesílení imunostimulačního působení propolis kombinován s extraktem z echinacey a s vitamínem C. Do studie bylo zařazeno 430 dětí ve věku 1–5 let. Výsledky ukázaly, že dvanáctidenní podávání popsané kombinace významně snížilo výskyt respiračních infekcí, zánětů středního ucha a velmi významně se také snížila spotřeba antibiotik.

